

به نام خدا

راهنمای تزریق سالم

Safe injection guideline

معاونت داروسازی و بالینی مجموعه مدد ایران

۱۳۹۳

دکتر فاطمه ایزدپناه، دکتر فاخته واحدی

Safe Injection Practices

Outbreaks Occur in a Variety of Medical Settings

Primary care clinics

Pediatric offices

Ambulatory surgical centers

Pain remediation clinics

Imaging facilities

Oncology clinics

Health fairs

Injection Safety is Every Provider's Responsibility

Source: CDC/Safe Injection Practices Coalition

Steps Every Healthcare Provider Should Take

Needles and syringes should not be used for more than one patient or reused to draw up additional medication.

Do not administer medications from a single-dose vial or IV bag to multiple patients.

Limit the use of multi-dose vials, and dedicate them to a single patient whenever possible.

Speak up if you see a colleague not following safe injection practices.

دستورالعمل تزریق ایمن

تزریق یکی از روش های شایع در تجویز داروهای می باشد و بدیهی است در صورت عدم رعایت استانداردهای درمانی، خطرات زیانباری را برای ارائه کنندگان و مصرف کنندگان خدمات بهداشتی درمانی بدنبال دارد. تزریق ایمن تزریقی است که ۱- به بیمار آسیب نزند ۲- به ارائه کنندگان خدمات بهداشتی درمانی صدمه ای وارد نسازد ۳- پسماندهای آن باعث آسیب و زیان در جامعه و محیط زیست نشود.

* اصول ایمنی کلی در انجام تزریقات:

۱- رعایت بهداشت دست:

بهداشت دست واژه ای کلی است که به شستشوی دست ها با آب و صابون و یا با استفاده از ماده ضدعفونی ، محلول های ضدعفونی و یا ضدعفونی قبل از جراحی اطلاق می شود. قبل از آماده نمودن داروهای تزریقی و بعد از اتمام تزریق، قبل و بعد از هر گونه تماس مستقیم با بیماران برای انجام اقدامات درمانی، قبل و بعد از پوشیدن و در آوردن دستکش ، بهداشت دست ها را رعایت فرمایید.

۲- پوشیدن دستکش در مواقع ضروری :

در زمانی که احتمال تماس مستقیم با خون و یا سایر مایعات و نتشحات بدن و بزاق (بالقوه عفونی) بیماران وجود دارد از دستکش یک بار مصرف غیر استریل که کاملاً اندازه دستتان می باشد ، استفاده نمایید. از آن جا که پوشیدن دستکش هیچ گونه حفاظتی در قبال **needle-stick** شدن یا سایر زخم های سوراخ کننده که به دلیل فرو رفتن اشیاء نوک تیز و برنده رخ می دهند، ایجاد نمی نماید، در صورت سلامت کامل پوست دست فرد ارائه کننده خدمت در زمان انجام تزریقات معمول داخل پوستی و زیرجلدی و عضلانی پوشیدن دستکش توصیه نمی شود. نهایت احتیاط در جابجایی و کار با اشیاء نوک تیز و برنده نظیر سرسوزن ها و اسکالپ توصیه می شود.

۳- آماده سازی و ضدعفونی پوست:

از پنبه یک بار مصرف آغشته به محلول با پایه الکلی ۷۰ درصد اتانول یا ایزوپروپیل برای ضدعفونی موضع تزریق استفاده نمایید. از متیل الکل و یا متانول جهت تزریق استفاده نشود. موضع تزریق را از مرکز به خارج با پنبه الکل ضد عفوری نمایید. پنبه الکل را به مدت ۳۰ ثانیه در موضع تزریق به روش بالا بمالید. استفاده از آب و صابون جهت آماده سازی پوست موضع تزریق قبل از تزریقات داخل جلدی، زیر جلدی و عضلانی توصیه می شود. که در صورت مهیا بودن در بیمارستان و آمادگی بیمار و ارائه دهندگان خدمت قابل استفاده است و در غیر این صورت استفاده از الکل بلامانع است.

* احتیاطات عمومی برای تزریق :

- ۱- برای تجویز کلیه تزریقات بایستی از تکنیک آسپتیک استفاده نمایید.
- ۲- نام و دوز دارو را قبل از تجویز کنترل نمایید.
- ۳- بهداشت دست را رعایت نمایید.
- ۴- سر ویال را با پنبه آغشته به الکل ۷۰ درصد (ایزوپروپیل و یا اتانول) پاک نمایید .
- ۵- از سر سوزن و سرنگ استریل یک بار مصرف برای کشیدن دارو استفاده نمایید.

* راهنمای استفاده از وسایل تزریقی:

- ۱- برای هر تزریق دارو و یا واکسن از سرنگ و سرسوزن استریل جدید استفاده نمایید.
- ۲- قبل از استفاده از سرنگ ، بسته بندی سرنگ و سرسوزن را بررسی کرده تا از سلامت آن مطمئن شوید.
- ۳- در صورتی که تاریخ انقضاء سرنگ و سرسوزن سر آمده و یا بسته بندی آن پاره و صدمه دیده است ، آن را دور بیندازید.

* راهنمای دادن داروی تزریقی به بیمار:

- ۱- هرگز از داروی کشیده شده در یک سرنگ برای تزریق به چند بیمار استفاده نکنید (برای هر بار تزریق از یک سرنگ و سرسوزن استفاده کنید).
- ۲- از تعویض صرفاً سرسوزن و استفاده مجدد از یک سرنگ برای چند بیمار اجتناب ورزید.
- ۳- از یک سرنگ و سر سوزن برای حل چند ویال دارویی استفاده ننمایید.
- ۴- از مخلوط نمودن باقیمانده داروهای حل شده برای مصرف بعدی اجتناب ورزید.
- ۵- به منظور کاهش احتمال آلودگی متقاطع بین بیماران ، حتی المقدور از ویال های تک دوزی برای هر بیمار استفاده نمایید.
- ۶- استفاده از ویال های چند دوزی تنها در زمانی توصیه می شود که راه حل منحصر به فرد باشد.
- ۷- به صورت هم زمان دو ویال چند ویال دارویی را در بالین بیماران باز نکنید.

۸- در صورت امکان یک ویال چند دوزی را به هر بیمار اختصاص داده و بعد از چسباندن برچسب نام بیمار و تاریخ باز نمودن ویال بر روی آن مطابق با توصیه کارخانه سازنده آن را در شرایط و محل توصیه شده نگهداری نمایید.

۹- ویال های چند دوزی را در فضای باز بخش به دلیل احتمال آلودگی با اسپری ها و ترشحات محیطی قرار ندهید.

۱۰- تا حد امکان از ویال های snap که برای شکستن سر آن ها نیاز به اره نمی باشد استفاده نمایید. در صورتی که برای باز نمودن یک آمپول نیاز به اره فلزی می باشد برای حفاظت انگشتان خود از یک پد کوچک استفاده نمایید.

۱۱- ویال های چند دوزی را در موارد ذیل مطابق با دستورالعمل دفع بهداشتی پسماندهای بیمارستانی دفع نمایید:

۱- در صورتی که استرلیتی و یا محتوی ویال خراب شده است.

۲- در صورتی که تاریخ انقضاء دارو گذشته است حتی در صورتی که دارو دارای مواد محافظ آنتی میکروبیال باشد.

۳- در صورتی که دارو بعد از باز شدن به طرز مناسبی نگهداری و انبار نشده باشد.

۴- در صورتی که دارو دارای مواد محافظ آنتی میکروبیال نباشد، ۲۴ ساعت بعد از باز کردن ویال دارویی و یا پس از انقضاء زمان توصیه شده توسط کارخانه سازنده.

* آماده نمودن تزریقات:

فضای تزریق: تزریقات را بایستی در یک فضای منظم که احتمال آلودگی با خون و ترشحات بدن وجود نداشته باشد، آماده نمود. قبل از اقدام برای آماده سازی داروها و یا در صورت آلودگی فضا به خون و ترشحات بدن، آن را با الکل ۷۰ درصد (ایزوپروپیل الکل و یا اتانول) تمیز نموده و اجازه دهید تا کاملاً خشک شود. کلیه وسایل مورد نیاز برای تزریقات را بچینید: سرنگ و سر سوزن استریل یک بار مصرف، حلال نظیر آب مقطر و یا حلال های خاص، سواب پنبه الکل، ظروف ایمن برای دفع ایمن پسماندهای نوک تیز و برنده

ویال های دارویی سپتوم دار: سر ویال دارویی را با پنبه آغشته به الکل ۷۰ درصد (ایزوپروپیل و یا اتانول) پاک نمایید و قبل از ورود سرسوزن به داخل آن اجازه دهید در معرض هوا خشک شود. در صورتی که ویال های مولتی دوز در اختیار دارید، برای کشیدن هر بار دارو، از سر سوزن و سرنگ استریل استفاده نمایید. هیچ گاه بعد از کشیدن دارو از ویال مولتی دوز، سر سوزن را پس از جدا نمودن سرنگ در داخل آن رها ننمایید. در اسرع وقت پس از کشیدن دارو از ویال مولتی دوز اقدام به تزریق نمایید.

برچسب زدن ویال های دارویی آماده شده :

پس از آماده نمودن ویال های مولتی دوز بر روی ویال داروی موارد ذیل را با برچسب بزنید. تاریخ و زمان آماده نمودن دارو، نوع و حجم حلال، غلظت نهایی، تاریخ و زمان انقضاء پس از حل نمودن دارو، نام فرد مسئول

* پیش گیری از ایجاد جراحت کارکنان با وسایل نوک تیز و برنده :

۱- پس از تزریق از گذراندن درپوش سرسوزن اکیداً خودداری نمائید مگر در شرایط خاص که گذاردن درپوش به روش یک دستی بایستی انجام شود.

۲- از شکستن و طی خم کردن سرسوزن قبل از دفع خودداری نمائید.

۳- الزامی است سر سوزن و سایر اشیاء تیز و برنده مصرفی (آنژیوکت، بیستوری، لانست، اسکالپ وین، ویال های شکسته و...) بلافاصله پس از مصرف در ظروف ایمن جمع آوری و سپس به یکی از صور استاندارد امحاء و بی خطر سازی پسماند های خطرناک بهداشتی درمانی تبدیل به پسماند شبه خانگی شده و همراه با سایر پسماندهای بیمارستانی به نحو مطلوب دفع گردند.

۴- به منظور پیش گیری از جراحات ناشی از وسایل تیز و برنده دفع سرسوزن و سرنگ با هم و در صورت محدودیت منابع در تامین ظروف ایمن در بیمارستان، دفع سر سوزن به تنهایی بلامانع می باشد.

۵- به منظور پیش گیری از جراحات ناشی از وسایل تیز و برنده الزامی است این وسایل سریعاً پس از مصرف در ظروف ایمن دفع گردند ، لذا بایستی ظروف ایمن به تعداد کافی و با ابعاد گوناگون در دسترس ارائه دهندگان خدمات در کلیه واحدهای ذیربط قرار داشته باشند . توجه نمایید از باقی ماندن ظروف ایمن در بیش از ۵ روز در محیط درمانی اجتناب شود، بدیهی است این مدت در دمای بالاتر کاهش می یابد.

۶- به منظور پیش گیری از سرریز شدن وسایل دفعی ، در صورتی که حداکثر ۳/۴ حجم ظروف مزبور پر شده باشد ، ضروری است درب ظروف به نحو مناسب بسته و دفع شوند .

۷- جهت حمل وسایل تیز و برنده از ریسور استفاده نمائید و از حمل وسایل مزبور در دست یا جیب یونیفرم خودداری نمائید.

۸- ضروری است ظروف جمع آوری پسماند های نوک تیز و برنده مستحکم ، غیر قابل نفوذ ، دهانه گشاد ، دارای قفل و ضامن ، مقاوم به پارگی و از حجم کافی و ابعاد مناسب برخوردار باشند.

۹- استفاده از برچسب هشداردهنده بر روی ظروف جمع آوری با مضمون "احتمال آلودگی با اشیاء تیز و برنده عفونی" به منظور جلب توجه کارکنان بهداشتی درمانی و پیش گیری از آلودگی آنان الزامی است .